
Politologai apie „Politologiją“ ir jos politologiją. Diskusija išėjus 100-ajam numeriui

---

*Pažymint 100-ąjį „Politologijos“ numerį, nuotoliniu būdu įvyko pasikalbėjimas apie „Politologijos“ praeitį, dabartį ir galimas ateitis. Diskusijoje dalyvavo pirmasis „Politologijos“ vyriausiasis redaktorius prof. **Lauras Bielinis**, pastaraisiais metais ją redagavęs prof. **Tomas Janeliūnas** ir prof. **Ainė Ramonaitė**, seniai dalyvavusi tyrime, kuriame buvo lyginami Vakarų ir Vidurio Rytų Europos politikos mokslų žurnalai. Diskusiją vedė naujasis „Politologijos“ vyriausiasis redaktorius **Justinas Dementavičius**.*

Justinas Dementavičius: Laurai, pradėkime nuo jūsų, nuo pačios pradžios 89-aisiais metais. Tuo metu dar ne „Politologija“, bet „Politika“ (pirmasis žurnalo numeris išėjo šiuo pavadinimu) užgims ta kaip žurnalas. Ir čia pagrindinis pokalbio klausimas: Kodėl ir kas lėmė? Kaip kilo idėja? Kokias puoselėjote viltis? Apskritai, nuo ko pradėjote?

Lauras Bielinis: Dėkoju, kad pakvietėte. Iš tikrųjų malonu, nors, prisipažinsiu, mano charakteris turbūt toks, kad aš nemėgstu žiūrėti atgal. Aš net išmetu visokiausius senus laiškus, visokiausius savo dienoraščius. Vienu žodžiu, praeities neturiu, taip grubiai kalbant. Toks žmogus be praeities. Galbūt net nesveika taip gyventi, bet esu toks. Bet su „Politologija“ [kitaip,] aš visgi suradau ir pirmą numerį, turiu

visus pirmus numerius. Reikalas tas, kad ištis maždaug nuo 86-ųjų metų prasidėjo ta istorija. Ir ta istorija susijusi su apskritai visuomenės mokslų virsmu, nes maždaug 86-aisiais metais visos tos ideologinės katedros – TSKP, mokslinio komunizmo ir filosofijos iš dalies, mokslinio ateizmo – jos buvo uždaromos. Vienu žodžiu, ten buvo revoliucija. Aš ir [Gediminas] Vitkus tuo metu irgi buvome paskirti į mokslinio komunizmo katedrą Vilniaus universitete (VU). Ir ten mes su Gediminu pradėjome tą revoliuciją. Kaip buvo dramatiška... Daug pykčio, aistrų ir taip toliau. Bet gražu. Ir su laiku man susiformavo tokia mintis, kad mes griauame, ir griauame gana energingai, nes esame jauni, patraukę – vienu žodžiu, neturime stabdžių. Bet kas toliau? Išgriausime ir kaip internacionale – reikia kažką pastatyti iš naujo ant tų griuvėsių. Tada aš susimąščiau ir man tapo aišku, kad reikalingas leidinys, vienijantis visus tuos, kurie nenori pasilikti praeityje, kurie nori kitaip pažvelgti į visuomenės mokslus ir ypač į politikos analizę. Turi susivienyti. Ir mes tikrai nesusirinksime kažkokiame salėje ir nesirinksime kas mėnesį, kas savaitę – tam turi būti leidinys. Ir bendrai XIX, XX amžiai – jiems būdinga buvo, kad aplink leidinių kūrėsi įvairiausios grupės: filosofinės, politinės, sociologinės. Tokių leidinių pilna per visą Europą ir Ameriką. Ir tokia mintis kilo. Pirmą ji susiformavo, susikristalizavo maždaug 89-aisiais metais.

O ką toliau? Nes ką tai reiškia padaryti žurnalą? Tai organizacinis darbas, tai finansai, tai žmonės, tai galų gale rašytojai – visa tai yra labai sudėtinga. O aš ištis buvau dar jaunas, žalias, nebaidytas. Ir dabar prasideda mistika. Gerbiamieji, drammatizuokime. Iš tiesų mistikos buvo daug, tik tai spėjau susimąstyti ir jau Vitkui pasakyti „mes turim sukurti žurnalą „Politika“ (pavadinimas geras ir iš tikrųjų apibrėžia tą sritį, kurioje norime sutelkti pajėgas ir bendrai padaryti pagrindą, bazę tiems, kurie nori giliau pažvelgti į politikos mokslus)... Tik tai susimąščiau, tuojau pat atsirado firma „Baltikon“ – Baltijos konsultacijos. Tokia ekonominių, socialinių konsultacijų įmonė, kurią, beje, finansavo ir yrantis Lietuvos komjaunimo centro komitetas. Jie tenai pinigų greitai žarstė į kairę ir į dešinę, ir toksai vaikinukas atsirado, gana neblogas, reikia pripažinti, vadybininkas. Jisai greitai surado, gavo pinigų ir su-

kūrė tą įmonę. Jam padėjo, beje, Maldeikis, vyresnysis Maldeikis, ne Matas, Eugenijus Maldeikis, toksai Narkevičius Valentinas, jis dabar miręs, pedagogikos mokslininkas. Tai jie dviese ir dar ten keletas tokių ekonomistų ir sukūrė tą įmonę. Ir jie mane pakvietė ir čia žaibiškai po savaitės aš pasakiau – reikia žurnalo. Ir tuojau pat pasakė – gerai, daryk, pinigai bus. Tada mes greitai su Vitkumi pasitarėme, suradome keletą autorių, iš tikrųjų jų buvo labai mažai, štai čia dabar paminėsiu: Vitkus, [Algis] Krupavičius, [Algimantas] Jankauskas. Suradome [Juliaus] Šmulksčio tekstą. O toliau vertimus. Buvau atradęs kažkokią seną knygą, ne seną, bet tokią gerą amerikietišką knygą, kur pakišom vertėjams. Kadangi pinigų yra, tai vertėjai žaibiškai išvertė mums visai neblogų [Seymour M.] Lipseto, Hooke straipsnių. Juos suredagavome. Plius dar, kadangi vaizduotė buvo šiek tiek išsiplėtusi, ir politizuotą tokį ne romaną, o kino apysaką pabandėme įdėti. Jinai iš tikrųjų buvo labai įdomi ir dabar jinai įdomi – Kabakovo „Nesugrižėlis“. Iš tikrųjų dabar tai jau yra klasika apie žmogų, kuris pabėgo iš sovietinio lagerio režimo. Ir per tris mėnesius vertimai buvo padaryti, suredaguota, atiduota spaudai ir išleista. Žurnalas buvo išleistas didžiuliu tiražu, jį pardavinėjo netgi kioskuose visoje Lietuvoje. Po poros mėnesių per du tris mėnesius ir aš, ir Maldeikis greitai supratome, kad kažkas nesveiko, nes čia pinigai tokie keisti iš tų komjaunuoliškų kažkokių rezervų. Plius pati ta įmonė. Staiga tos įmonės vadybininkas pradėjo mus lenkti (nes 89-ieji metai, jau skilimas LKP buvo). Jie mus pradėjo lenkti, taip sakant, į kairę pusę, ne į kairę, o į tą prokomunistinę pusę. Ir čia natūralu – mes pasipriešinome, įvyko skilimas, tiksliau, ne skilimas, o mūsų išvarymas. Ne taip, kaip spektakliuose, o tiesiog mums buvo uždarytos durys, mes visi likome be nieko. O kadangi su mumis susipyko, šitą žurnalą išėmė iš visur ir supjaustė. Neliko žurnalo. Žurnalo tiražas dėl to sumažėjo, kas spėjo nusipirkti, tas nusipirko, o iš tikrųjų visą tiražą sunaikino. Taip žlugo žurnalas, „Politikos“ žurnalas. Praėjo dar keli mėnesiai, ir atskilusi jau, taip sakant, nepriklausomos Lietuvos link einanti LKP įsteigė savo žurnalą. Kuris irgi vadinosi „Politika“. Gal matėte, gal atsimenate,ėjo toksai „žurnaliukas“, toksai partinis iš esmės. Ir čia buvo šiek tiek pykčio iš mano pusės. Gediminas išvis sako

„paduok į teismą juos, kad pavogė iš mūsų“. Bet į teismą kažkodėl nūtariau neduoti, taigi pasiliko šitas pavadinimas tiktai pirmam numeriui.

O su laiku supratome, kad iš tikrųjų „Politika“ yra pernelyg platu tiems, kurie nori užsiimti politikos analize, ir gali netgi klaidinti tam tikrą dalį skaitytojų. Ir tada supratome, kad reikia vadintis ne „Politika“, o „Politologija“. Dar iš pradžių galvojome: ar „Politologija“, ar „Politikos mokslai“. Ir prasidėjo epopėja, kurios man niekadose nesinori atsiminti, nes su kiekvienu numeriu kildavo skandalas. Pirmas numeris – mus išvijo ir sunaikino tą numerį. Tada įkalbėjau valstybinę leidybos centrą atspausdinti dar vieną numerį. Jau buvau surinkęs medžiagą seniai, ir gana neblogai, jau daug mūsų autorių buvo. Ir [Zenonas] Norkus, iš Lenkijos Krokuvos universiteto, dabar dekanas pats politikos mokslų fakulteto Krokuvos universiteto, [Bogdan] Szlachta parašė straipsnį, [Kęstutis] Šerpetis, Jankauskas, [Aleksandras] Štromas. Tada dar gyvas jisai buvo, labai palaikė mus ir davė savo straipsnių. [Mykolo] Rōmerio suradom. Labai daug apžvalgų, nes idėja buvo tokia, kad iš tikrųjų tai turi būti ne tik straipsniai, bet ir recenzijos, apžvalgos, kad mes matytume, ne tiktai tyrimai vyktų, bet ir matytume, kažkas analizuotų įvairiausių diapazonų tyrimus, kurių mes nepasiekiamo, trūksta žmonių ir panašiai.

Žurnalą išleidome. Aš pasakiau: „O, žurnalas pirmas ėjo per visą Lietuvą, ir antras turėtų būt gerai.“ Išleidome žurnalą, čia jau ir tiražas įrašytas – 3 500 egzempliorių, gerbiamieji, antro numerio tiražas. 3 500-ąjį išleido ir natūralu, kad pirkimas buvo labai silpnas. Ir įvyko pirmas skandalas, kad aš juos apgavau, kad jie krūvą pinigų išleido, kad popierių sugadino, o rezultatas – jokio pelno. Faktiškai įdėtas vienas piniginis vienetas, jau nežinau, kuo tada, kokiais piniginiiais vienetais gyvenome, vienas piniginis vienetas iš esmės grąžino kokius 10 procentų. Užpyko, užtrenkė duris, daugiau nenorime su tavimi draugauti iš viso. Bet aš džiaugiasi, nes žurnalas išėjo. Tai buvo mano laimė.

Toliau, kadangi pinigų labai nebuvo, mes jau su Vitkumi čia ir šiaip ir taip, ir tada prasidėjo tokia šiek tiek skausminga epopėja. Po truputį surinkome lietuvių autorius, išties jau čia trečias numeris yra,

dominuoja faktiškai lietuviški, nors yra ir vertimų: Lukáčz'o išvertėme, beje, dabar jau mačiau ir tą knygą, Gentile'ės fašizmą Norkus išvertė ir Norkus pakomentavo, šiek tiek, nedaug apžvalgų, beje, tik tai dvi, ir daug straipsnių užtat: [Vaidutis] Laurėnas, Šerpėtis, Vitkus, Jankauskas, [Algirdas] Degutis, [Arvydas] Guogis. Jau formavosi kolektyvas tų, kurie išties ir šiandien, matome, vienokioje ar kitokioje socialinių mokslų srityje dirba: Laurėnas, Šerpėtis – Klaipėdoje politikos mokslai, Vitkus – VU, Jankauskas – VU, Guogis socialiniai mokslai Romeryje. Bet, visa laimė, suradau Atviros Lietuvos fondą, kurie pažadėjo vieną numerį pafinansuoti. Tada mes sudėjome visus straipsnius ir padarėme trečią–ketvirtą numerį, kurį finansavo Atviros Lietuvos fondas. Rengiant jau dalyvavo kai kurios kitokios, įdomesnės, taip sakant, normalesnės, ne taip kaip „Baltikonas“, analitinės įmonės – Europos institutas, Informacijos analizės centras.

Išties numeris labai geras, ypač man patinka ne tik tai, kad autoriai buvo geri, bet ir bibliografija. Aš priverčiau tokį Bundzinauską padaryti neblogą tokią, tais laikais vienintelę, ir tikrai neblogą bibliografinę apžvalgą, visų politinės minties Lietuvoje tekstų, kuriuos jisai surado, galėjo surasti. Tai ir džiugu buvo. Ir va, išleidome šitą numerį. Atviros Lietuvos fondas daugiau nelabai nori finansuoti kažkodėl. Ir taip buvo liūdna. Vaikštinėju sau aš ramiai, tiksliau, neramiai, vieną vakarą einu, nuo Tauro kalno žiūriu. Vakaras. Ir mano mintis buvo viena – teks baigti su ta „Politologija“. Kiek aš galiu visą laiką veltis į skandalus, ant manęs visi pyksta vien tik todėl, kad aš darau ne tą. Einu aš Tauro kalnu, o ant suoliuko sėdi kažkoks diedukas. Einu pro šalį. Jisai man šūkteli: „Ar tamsta būsi Lauras Bielinis?“ – „Taip.“ – „Malonu. Aš esu Tomas Remeikis.“ Aš jo niekadoms nebuvau matęs. Jis, matyt, mane kažkada buvo matęs. „Gal einam kur, pavakarieniausim?“ O tada kaip tik talonai buvo, žiauru, žodžiu. Savotiškai alkanas buvau, ne savotiškai, o, prisipažinsiu, norėjosi valgyti. Ir nuėjome pavakarieniauti į „Medininkus“, restoranas buvo vienas toks, vienas iš geriausių. Jisai atsisėdo ir sako: „Na, užsisakyk ką nori... o ką gersi?“ Vyno paėmėme, jisai degtinės, o valgyti užsakinėjo jisai viską, ką nori. Seniai bemačiau tiek ant stalo. Vienu žodžiu, prisival-

gėme, už tai užmokėjo jįsai dolerį ar dolerį su centais. Doleriu mokėjo jįsai! Plius davė dolerį arbatpinigių. Dar pasigėdino, sako: „Ne per mažai?“ Ir va bekalbant jįsai man išdėstė savo idėją. „Klausyk, – sako, – žurnalas tavo geras.“ Ir jis, pasirodo, manęs ieškojo jau seniai. „Tavo geras žurnalas. Bet matau, kad reikia kažkaip organizuoti, rimčiau su šituo žurnalu. Aš apsiimu jį finansuoti, sukursiu fondą.“ Ir iš tikrųjų jįsai sukūrė tokį vadinamąjį Polibijaus fondą. „Jį reikia finansuoti, pririšti prie Vilniaus universiteto, ir tokiu būdu padaryti universitetinį žurnalą, kurį mes finansuosime, o tu būsi redaktorius. Ir aš pareikalausiu iš rektoriaus, kad dar tu ne šiaip būtum redaktoriumi, bet tau ir valandas užskaičiuotų – dalis tavo akademinų valandų į tai įeitų, nes apmokėt tau jie nelabai galės.“ Ir tada prasidėjo derybos ir penktas numeris išėjo dar sena forma, bet jau remiamas Vilniaus universiteto, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutui atstovavo jau jįsai. Ir išėjo tikrai geras, visai neblogas numeris, nes tada man buvo daug lengviau. Atsipūčiau. Ir čia, šitame numeryje, jeigu viską matėte, dominuoja apžvalgos, recenzijos – jų labai daug. Na, ten Kronika, tai čia nelabai, tokie trumpi straipsniukai. O apžvalgos išties malonu. Ir plus neblogų straipsnių buvo įdėta.

Kai atėjo pinigai, pradėjome iš tikrųjų galvoti apie solidų žurnalo vaizdą. Pasamdėme dailininką, labai gerą, vieną iš geriausių grafikų tuo metu Lietuvoje. Toksai Paškevičius. Jįsai padarė viršelį, padarė žurnalo maketą: kaip turi atrodyti tekstai, proporcijos ir raidės proporcijoms, ir taip toliau, ir taip toliau – visa šita jįsai sukūrė, pateikė man. Ir išleidome jau toliau šeštą, ir taip toliau, ir taip toliau žurnalus, kurie išties atrodė solidžiai, gražiai. Juos leido jau universiteto leidykla. Toliau mes iš tikrųjų ėmėme, sakyčiau, dominuoti Lietuvoje kaip žurnalas. Pirmi numeriai išties buvo labai įdomūs dar ir tuo, kad autoriai, mes visi, norėjome rašyti ir mums rašėsi. Gerai, blogai, bet rašėsi. Ir išties, sakykime, buvo tokių, mano keletas idėjų buvo, padaryti kelis žurnalus teminius. Surengiame seminarą, pranešimai ir tada tų pranešimų pagrindu darome žurnalo numerį. Pavyzdžiui, politinė psichologija buvo. Bet, deja, su tais seminarais kažkaip nutrūko, susilpnėjo, ėmė vis labiau į pabaigą rašyti doktorantai, kuriems aktualu

čia ir dabar turėti straipsnius. Savotiškai jie dabar perėmė, kaip aš suprantu. Daugiausia yra doktorantai.

Dar viena problema, dėl kurios aš visada galvoju, kad tas žurnalas turėtų savotiškai būti lyderis šioje srityje, tai yra dialogas, vidinis Lietuvos politologų dialogas. Savotiškos diskusijos ir principinės diskusijos. Ne taip, kad aš tave pagyriau, tu mane pagyrei ir mes visi geri, bet kritika iš esmės žvelgiant, sakykime, galbūt kitu aspektu, kitu kampu, bet kritika autoriaus, o jo atsakymas ir va tokie diskutiniai straipsniai būtų labai geri. Bet niekas nenorėjo diskutuoti taip. Niekas nenori pyktis. Beje, ir dabar niekas nenori pyktis, jūs pastebėjote šitą. Mane kas labiausiai nervina: aš išleidžiu knygą ir niekas nereaguoja. Na, tai paspjaudykite bent jau į tą pusę, pakritikuokite, aš neužpyksiu. Vieną kartą mes su Vitkumi tiek buvome susinervinę dėl to, kad nutarėme katedros posėdyje parodyti jiems, jog reikia diskutuoti, ir tarpusavyje tiek susiginčijome, kad nuėjo gandas, jog mes susipykome su juo. Tai labai juokėmės, nes jau po kelių dienų Vitkus man sako: „Tu žinai, kad sako, mes susipykom su tavim.“ Ir štai šitosios diskusijos nėra. Man pasisekė išprovokuoti [Alvydą] Jokubaitį vieną kartą sukritikuoti [Leonido] Donskio straipsnį. Donskis jam atsakė ir aš gavau tris straipsnelius pačiliui tokius visai neblogus. O paskui jie susėdo, pagėrė kavos, išsiaiškino, kad viskas tvarkoj, ir daugiau neliko diskusijos.

Dar vienas toks, jau čia techninis visiškai, veiksmas buvo, kad santykiuose su leidykla Vilniaus universiteto pasisekė dar vieną dalyką padaryti, kuris, šiandien aš nežinau, ar jisai dar veikia, bet sutarėme, kad šimtas egzempliorių institutui bus visada nemokamai, dovanoms ir autoriams. Ir mes visada turėdavome po šimtą egzempliorių institute. Gal ir dabar tai vyksta, aš nežinau. Tai yra mums atiduodavo. Ai, tiesa, dabar jau tikrai elektroninė versija, atrodo. Nors ne, popierinė. Ir puiku. Mėgstu popierines, nors nėra kur dėti. Tokia istorija. Jinai nei linksma, nei juokinga, nei dramatiška, tiesiog istorija.

Dementavičius: Labai ačiū už šiuos prisiminimus, tikrai įdomu buvo klausytis. Nors reikėtų jau eiti prie Ainės ir Tomo, bet toks vienas veik tikslinantis klausimas, labai paprastas: o buvo į ką lygiuoja-

tės tuo metu, kuo norėjote sekti, tiek žurnalo prasme, kaip jis turėtų atrodyti, tiek politikos mokslas kaip turėtų atrodyti?

Bielinis: Žurnalo prasme, iš tikrųjų, buvome prisiziūrėję įvairiausių žurnalų ir kokio nors vieno trafareto, į ką lygiuojamės, nebuvo. Buvo idėja, kaip sakiau, sutelkti į žurnalą visus tuos, kurie suinteresuoti vystyti politikos mokslus. Kaip turi atrodyti žurnalas arba kokio jo forma... ne, jokia. Nebuvo jokios kažkokios tokios trafaretinės idėjos, nebuvo visiškai. O kitas aspektas?

Dementavičius: Kitas aspektas yra politikos mokslai. Jūs užsiminėte apie aistras, ginčus, bet kuo jie buvo paremti?

Bielinis: Pačioje pradžioje tai, iš tikrųjų, apie politikos mokslus kalbėti būtų labai sunku. Išėjo keletas straipsnių apie tai, kaip turi pasikeisti visuomenės mokslai apskritai. Pavilionis, tuometinis rektorius, išleido, aš išleidau ir dar dabar neatsimenu kas. Trys straipsneliai buvo išėję apie politikos mokslus. Pavilionis pasiūlė politikos mokslus labai plačiai – praktiškai filosofijos erdvėje duoti, taip saktant, tam tikrą koridorių ir politikai. Politikos mokslai kaip filosofijos mokslų sudedamoji dalis, pasak Pavilionio, buvo. Aš žiūrėjau daugiau funkciškai ir labai taip siaurai. Politikos mokslai kaip požiūris į politiką, į politikos funkcionavimą, į struktūras, institucijas ir taip toliau. O tas trečias, jau net neatsimenu... Ir va iš čia ir buvo ta idėja – sukurti žurnalą ne tiktai tam, kad sutelktume mokslininkus, bet ir tam, kad parodytume, jog tai ne filosofija; tai ne „Problemų“ žurnalas. „Problemos“ telkia visai kitokius žmones ir, natūralu, ten „švarūs“ filosofai. Čia filosofai gali dalyvauti, bet, iš tikrųjų, čia kita terpė. Idėja buvo va tokia. Kaip mes supratome politikos mokslus? Mes juos labai įvairiai supratome. Kiekvienas iš mūsų buvo, taip saktant, savo politikos mokslų supratimo monopolistas. Vieniems tai buvo, iš tikrųjų, instituciniai dalykai, kitiems buvo kokie nors funkciniai aspektai, tretį dar kažką žiūrėjo. Labai daug žmonių buvo iš istorikų, tai jie žiūrėjo į tarpukarį, ten visos šitos tarpukario politinės teorijos jiems buvo labai įdomu. Dalis buvo, nedidelė dalis, tokių, socialdemokratų, linkę į socialdemokratiją, t. y. iš LDDP atėję ir socialdemokratėję tokie. Jie bandė ir tapo politologais, beje. Ir akty-

vūs buvo. Dabar jau kažkaip nelabai matosi jie. Kokio nors bendro, aiškaus suvokimo nebuvo pačioje pradžioje. Tas suvokimas susidarė greičiau ne per žurnalą, o per Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto formavimosi laikotarpį. Pirmi metai kaip tik leido tam Institutui surasti tą diapazoną, kuriame jie yra vieninteliai veikiantys ir galintys realizuoti politikos mokslo idėjas.

Dementavičius: Ačiū Jums. Mes, man rodos, labai gražiai čia galime pereiti prie Ainės – ji turbūt iš šono matė, kaip iš tikrųjų atrodo „Politologijos“ žurnalas tiek savo turinio, tiek santykio su kitais Vidurio ir Rytų Europos žurnalais prasme. Tad, Aine, ekranas tavo.

Ainė Ramonaitė: Sveiki. Labai ačiū Laurui už tokią įdomią istoriją. Tikrai pats laikas, man atrodo, kažkaip grįžti prie tų šaknų, kaip ten viskas vyko ir, atrodo, kad, viena vertus, dalykai vyksta kažkaip savaime. Bet juk iš tikrųjų ne – po tuo slypi kažkokie konkretūs žmonės su konkrečiomis tikromis idėjomis ir tuo organizaciniu sudėtingumu, kaip čia gražiai papasakojo. Tai tikrai nepaprastai įdomu... Man neseniai teko dalyvauti tokia tarptautiniame tyrimelyje. Tiesą sakant, jo rezultatų dar visų neturiu – tai dar galiu tiktai tokį labai fragmentišką vaizdą matyti. Ten idėja buvo tiesiog tiek Vakarų Europos, tiek pokomunistinių šalių svarbiausius politikos mokslo žurnalus koduoti, žiūrėti, kokius metodus taiko autoriai. Pagrindinis akcentas buvo tas. Na, ir pačiai teko sukoduoti daug numerių. Tiesa, ne visus – ten jie kažkaip pradėjo nuo dabarties, paskui ėjo į istoriją gilyn gilyn gilyn, bet galiausiai ten nepasiekė pačios pradžios. Bet vis tiek matosi tokia bendroji panorama. Tai man buvo labai įdomu matyti ir kaip pats tas „Politologijos“ žurnalas kito ar nekito, kas išsilaikė, kas pasikeitė ir kaip mes atrodome bendrame kontekste. Tai, aišku, visų pirma, matyti buvo dideli skirtumai tarp Vakarų šalių ir pokomunistinių šalių žurnalų. Kadangi visą tą kodavimo schemą kūrė vakariečiai, tai mes paskui ten su ta schema labai kankinomės, nes na niekaip netinka. Ten viskas, kaip jie mato, mums niekaip netinka. Ir ta metodo klasifikacija mums netinka, ir tie metodai, kurie ten pasiūlyti, žodžiu, kokius reikėtų pasirinkti. Tai dažnu atveju kažkaip mūsų tie straipsniai niekaip į tą bendrą schemą netiko. Ir iš dalies gal dėl to... Gal ta metodologinė

tradicija pas mus visai kitokia yra ir daug daugiau tokio tarpdiscipliniškumo, aišku, daugiau deskriptyvumo; mūsų atveju daugiau yra ir tarptautinių santykių, sakykime, metodų, kurie ten išvis neatsispindi niekaip, niekaip nebuvo kur jų koduoti. Kita vertus, jeigu pažūrėsime į „Politologiją“ kitų pokomunistinių šalių kontekste, tai aš buvau tikrai labai, labai maloniai nustebusi, kad, sakyčiau, mūsų žurnalas yra, regis, vienas iš geriausių toje erdvėje. Sakau tikrai preliminariai, nes dar negavome tokio bendro failo, bet tikrai iš diskusijų su kolegomis. Kai jie rodė savo žurnalo numerius, savo žurnalo straipsnius, tai aš stebėjaisi tikrai, kad mūsų žurnalo kokybė atrodo daug daug geresnė negu, pavyzdžiui, net ir Lenkijos geriausio politikos mokslų žurnalo. Atrodytų, tokia didelė šalis, tai vis tiek turėtų būti kokybė gera, bet nieko panašaus ir netgi atvirkščiai.

Iš kitos pusės, įdomi paties mūsų žurnalo raida. Ir aš negaliu pasakyti, ar ta raida man patinka, ar galima sakyti, kad žurnalas gerėja, ar negalima sakyti, nes jisai ir tada buvo geras. Jis buvo kitoks. Jis pradžioje buvo kitoks, bet jis ir tada buvo geras. Dabar jis jau panašėja į vakarietiškus žurnalus, kai yra tokie tvarkingi moksliniai straipsniai, su metodų sekcija atskira ir panašiai. Žodžiu, jie visi tokie labiau panašūs į tuos grynai mokslinius straipsnius, o pačioje pradžioje tikrai buvo daug įvairesnė ta straipsnių žanrų įvairovė. Ir čia ne tik mums būdinga tai, ką minėjote. Kad ten, tarkim, yra vertimų ar yra kažkokių tekstų, kurie iš tikrųjų tuo metu užpildė spragą, kad tiesiog nebuvo iš viso tos literatūros ir net studentai neturėjo ką skaityti. Visiškai nebuvo iš ko mokyti ir tie žurnalai iš tikrųjų užpildė tą nišą.

Kita vertus, kai žiūri į pačius pirmuosius straipsnius, gana sunku jų metodą nustatyti ir suklasifikuoti, koks gi čia metodas. Kai kurie straipsniai tokie su polėkiu, sakykim, ir neatitinka to dabartinio supratimo, kad mokslas turi būti toksai sausas, neutralus. Ten buvo daug tokio diskusinio elemento, daug, tarkim, [Raimundo] Lopatos tokių straipsnių, kur kažkas tarp mokslo ir esė žanro, kur matosi aiškiai autoriaus pozicija ir noras pasakyti kažkokią idėją, kur, sakykim, ta idėja yra kartu ir mokslinė, ir kartu orientuota į pačius politikus, ir šiaip į tokią intelektualinę erdvę. Žodžiu, tas žurnalas buvo kar-

tu derinantis tiek mokslinę pusę, tiek viešo intelektualinio leidinio pusę. Ir daug buvo tikrai tų kronikų ir apžvalgų. Ir tuo jis buvo labai gyvas, jautėsi savotiška bendruomenė. Dabar man tarsi mažiau tokio bendruomenės pojūčio, nes jis dabar labiau panašėja į tokių standartinių akademinį žurnalą, kur tiesiog yra moksliniai straipsniai.

Kita vertus, vis dėlto yra tam tikri dalykai, kurie išlieka, ir, matyt, tai jau atspindi mūsų politikos mokslų veidą, pavyzdžiui, tai, kad iš tikrųjų yra labai nemažai normatyvinių straipsnių, kurių, aišku, metodologijos mes paskui ir nekodavome, nes ten buvo iš karto, kad jeigu straipsnis normatyvinis, tai tada toliau jau nebekoduojame. Tokių straipsnių proporcija visada maždaug nuo penktadalio iki ketvirtadalio. Filosofinių, taip pavadinkime, straipsnių proporcija, sakyčiau, išlieka faktiškai nekintanti, ten jinai truputėlį banguoja, bet tikrai tų straipsnių nemažėja. Kitas dalykas, kad yra daug straipsnių, aišku, mažiau, koks dešimtadalis bent jau, straipsnių, kurie apskritai yra tarpdiscipliniški arba iš kitos disciplinos, sakykim, arba iš istorijos, arba iš teisės, arba dar iš kažko, kur jau tikrai, sakytum, kita disciplina. Bet galbūt tas dalykas, pats tas objektas tyrimo, siejasi su politikos mokslais ir mes tokių straipsnių neatmetame, mes juos primame. Iš tikrųjų tas mūsų politikos mokslas toks tikrai labai plačiai apimantis ir labai tarpdiscipliniškas, neįsispraudęs į kažkokį siaurą disciplinos rėmą kaip yra kitose šalyse.

Jeigu žiūrėsime metodų požiūriu, tai turbūt daugėja tų straipsnių, kurie turi aiškiai aprašytą metodologiją ir tam skirtą metodinę sekciją. Visgi patys vyraujantys metodai irgi išlieka tokie patys, pavyzdžiui, lyginamieji metodai, lyginamoji atvejo studija, arba tiesiog vieno atvejo studija, aprašomoji. Tie metodai vis tiek dominuojantys lieka, nežinau, ar čia gerai, ar blogai. Bet, tarkim, kiekybinių metodų, kurie labai stipriai dominuoja Vakarų politikos mokslų žurnaluose, pas mus yra tikrai dar labai mažai. Nežinau, ar čia džiaugtis, ar liūdėti, ar kaip, bet, pavyzdžiui, regresinė analizė per mano visą koduotą failą pasitaikė tikrai 4–5 kartus. Aišku, čia ne visi tie straipsniai buvo sukoduoti, tik pagal tam tikrus metus, bet tai iš tikrųjų yra nepaprastai mažai, nes jeigu paimsi vakarietišką žurnalą, tai ten bus daugiau

nei pusė tų standartinių, „mainstreaminių“ politikos mokslų žurnalų. Ten turbūt daugiau negu pusė būtų regresiniais modeliais grįstos analizės, naudojantis kokiais nors tarptautiškai prieinamais duomenų masyvais. Pas mus vis tiek dažnai tokie duomenys yra renkami pačių žmonių, interviu ar kokie nors kiti metodai, kur žmonės susirenka. Čia yra mūsų tokia specifika. Ką dar pastebėjau iš to, kas pasikeitė, tai tam tikru momentu atsirado užsienietiški straipsniai. Čia turbūt Tomas galės geriau pakomentuoti, tai yra straipsnių, kurių autoriai yra ne iš Lietuvos ir net ne lietuviai apskritai. Žodžiu, nieko bendro su Lietuva neturintys. Tokių straipsnių pradėjo atsirasti nuo 2017 metų. Tai galbūt susiję su „Politologijos“ patekimu į „Scopus“ duomenų bazę, taip spėčiau, nes anksčiau vis tiek „Politologijos“ žurnalas turėjo tą tokią aiškią niekur neparašytą orientaciją, kad jis yra apie Lietuvą arba Lietuvos politikos mokslininkai rašo. Ir jis daugiausia buvo lietuviškas. O dabar atsiranda tų angliškų straipsnių. Čia naujovė, kurios anksčiau nėra buvę. Tai gal tokie būtų mano pagrindiniai pastebėjimai.

Žodžiu, noriu pasakyti, kad iš tikrųjų ta istorija ir tas pradinis nusiteikimas, kam tas žurnalas buvo kurtas, man atrodo, jisai visai įpareigoja ir toliau tęsti tai. Tuo labiau, kad mes neturime kokios nors alternatyvos, neturime jokio kito žurnalo, kuris būtų irgi skirtas politikos mokslų bendruomenei. Bet, tarkim, ICPR'as, pavyzdžiui, turi ten tokius atskirus du žurnalus, pavyzdžiui, vienas žurnalas mokslinis, o kitas žurnalas toks labiau populiarinimo. Tai, kadangi mes neturime tokio dalyko, tai, manau, „Politologija“ visai puikiai galėtų derinti tuos abu dalykus ir tą bendruomeniškumo jausmą irgi palaikyti. Toks būtų mano palinkėjimas dabartiniam redaktoriui.

Bielinis: Aš tik norėjau įsiterpti. Buvo vienas žurnalas, bet, deja, vėlgi dėl finansavimo teko jį sustabdyti. Kaune mes leidome, išleidome tris ar keturis numerius „Gora“ žurnalo, politinės komunikacijos analizei skirto. Iš tikrųjų buvo labai įdomu, ten labai neblogi tekstai yra tuose numeriuose, bet, deja, rektorius pasakė, kad nėra pinigų, gal kaip nors. Tai va, tai tiek. Deja, tikrai čia problema, reikia specializuotų šiek tiek žurnalų galbūt.

Dementavičius: Aš Ainės irgi tokios mažos refleksijos noriu paprašyti. Tu irgi viską matei tokioje lyginamojoje perspektyvoje, bet vėlgi, ar yra į ką lygiuotis ir kokia prasme „Politologija“ galėtų būti geresnis, nes turbūt matei platesnį Europos kontekstą.

Ramonaitė: Nepasakyčiau, sakau, neturiu to bendro galutinio, tai nepasakyčiau, kad radau kažką tokio, į ką tikrai norėtusi lygiuotis. Kad sakytume: čia jau yra kažkas tokio ypač gero ir mums į tai reiktų orientuotis. Sakau, mano kažkokia mintis yra, kad mes tikrai galime net į save pačius pasižiūrėti ir iš tos praeities pasisemti gerų idėjų ir pradžiai tai, kas buvo naudinga, prasminga. Ir, kartu, žinoma, išlaikyti tą lygį, kuris, man atrodo, yra tikrai geras. Tai, kad mes esame pasiekę tokį aukštą publikacijų lygį, nepaisant to, kad yra labai daug jaunų autorių publikuojama, ne tik doktorantų, bet būna iš tikrųjų magistro darbų ar netgi bakalauro darbų, bet jų lygis yra tikrai labai aukštas ir dažnu atveju netgi aukštesnis negu, sakau, Lenkijos žurnalo profesūros. Tai tikrai džiugina ir, žodžiu, manau, kad nebūtina mums čia labai stipriai dairytis į kitus ir nusižiūrinėti.

Dementavičius: Ačiū, Aine. Na ir Tomas. Jis už „Politologijos“ veidą buvo atsakingas bemaž 10 metų, iki 2020 metų nuo 2010. Tad, Tomai, norėčiau refleksijos apie tai, ką gavai, ką norėjai padaryti, kas pavyko, nepavyko ir šiek tiek praverti tą *black box*’ą, „juodąją dėžę“, kas yra už to 150-ies puslapių žurnalo ir ką tau jis reiškė?

Tomas Janeliūnas: Tai iš tikrųjų tas dešimtmetis, kurį dirbau su „Politologija“, turbūt nemažai prisidėjo prie to, kaip ta „Politologija“ dabar atrodo. Viena vertus, aš perėmiau iš Ingos Vinogradnaitės, kuri keletą metų prieš tai, jau po Lauro Bielinio, redagavo „Politologiją“, ir perėmiau jau iš esmės suformuotą tam tikrą tradiciją, kaip ta „Politologija“ turi atrodyti. Tą jau padarė ir Lauras prieš tai ir nusistovėjo tas formatas ne tik viršelio, bet ir turinio. Tai yra, kad vis tiek „Politologijos“ straipsniai daugiau ar mažiau turi tam tikrus formalius reikalavimus, kaip jie turi atrodyti, kiek maždaug tų straipsnių turi patekti į žurnalą, kad tai paprastai yra akademiniai ta grynąja prasme straipsniai ir kokios nors apžvalgos, knygų recenzijos. Taip pat kartais tokia kronikos informacija apie pagrindinius įvykius akademiniam pasauliui.

lyje. Tai tuos bazinius dalykus prieš gerą dešimtmetį „Politologija“ jau turėjo ir, kas svarbu, jau buvo iš esmės benusistovintis biurokratinis, tarkim, taip pavadinčiau, biurokratinis „Politologijos“ procesas, kaip jis yra finansuojamas. Man kaip tik teko bene iškart, kai tiktais perėmiau redagavimą, užsiimti pirmųjų paraiškų teikimu Lietuvos mokslo tarybai su prašymais finansuoti žurnalo leidybą iš programai, skirtai viešinimui, lėšų. Ir tai iš tikrųjų suteikė labai tokią stiprią discipliną, nes kas trejus metus reikėjo prašyti to finansavimo, tai yra konkuruoti dėl to finansavimo su kitais leidiniais, atsiskaityti labai griežtai kas ketvirtį už išleistus finansus, taip pat už turinį, kad yra padaryta tai, kas buvo numatyta. Tiesa, ta disciplina sukūrė papildomą biurokratinį spaudimą. Ta akademinė biurokratija, turiu pripažinti, vis dėlto daro labai didelę įtaką, koks galiausiai susiformuoja žurnalo turinys, forma ir kaip tai, na, sakykim, visa ta evoliucija atrodo. Finansai, kaip Lauras Bielinis minėjo, pradžioje tikrai vienaip ar kitaip tampa labai dideliu iššūkiu bet kuriam žurnalui, nes be jų neįmanoma išleisti nieko, nes reikia ne tik spausdinti, ne tik tą popierių naudoti, bet reikia įdarbinti ir kalbos redaktorius, ir maketuotojus, ir visa kita. Tai tą fizinį darbą jau labai ilgą laiką darydavo Vilniaus universiteto leidykla, bet finansavimą mes jau ilgus metus turime išorinį.

Finansavimas iš Lietuvos mokslo tarybos taip pat prisidėjo prie įpareigojimo, kad reikia laikytis tam tikrų standartų. Tie standartai, iš vienos pusės, yra suformuluojami jau galbūt štai tų viešinimo programų reikalavimų, t. y. kokie žurnalai gali pretenduoti iš principo į tokius konkursus ir finansavimą. Ir kartu ten atsiranda tam tikri kriterijai, kurie tampa svarbūs man, sakykim, kaip redaktoriui, tuo metu redagavusiam „Politologiją“. Ir čia atsirado tie patys kriterijai, kurie skatino ieškoti didesnio tarptautiškumo. Štai čia atsiranda tas spaudimas išeiti į tarptautinę reitingavimo rinką, taip pavadinčiau. Atsiranda poreikis išlaikyti ne tik tą discipliną, kuri labai aiškiai parodytą, kad žurnalas nėra atsitiktinis, bet kad jis turi tęstinę tradiciją ir kiekvienas tas numeris, kuris pereina recenzavimo procedūras, turi peršokti kokybės kartelę. Jis tampa pagrindu jau ir toms reitingavimo platformoms vertinti, sekti, skaičiuoti citavimus ir sudaryti tuos reitingus, kurie yra

jiems reikalingi. „Politologija“ kaip tik buvo įtraukta į „Scopus“ reitingų bazes, man regis, maždaug 2015 metais. Nes prieš tai mažiausiai trejus metus jie renka duomenis, ar žurnalas yra išlaikantis tuos standartus, ar bent trejus metus nuosekliai leidžia numatytu periodiškumu numerius. Ir nuo 2015 metų prasidėjo didesnis susidomėjimas „Politologija“ jau tarptautiniu lygiu, kaip Ainė ir minėjo, atsirado užsienio autorių suinteresuotumas, nes jie atrado „Politologiją“ jau „Scopus“ duomenų bazėse. Ir man pačiam kilo toks gana aiškus suvokimas, jog nori nenori, turime tą tarptautinį lygmenį plėsti tiek skaitytojų, tiek autorių prasme. Autorių prasme, reikia pripažinti, visgi mes neturime kol kas to didelio populiarumo ir į „Politologiją“ žiūrima visgi daugiau per tokį akademinės biurokratijos langelį, nes yra tų pačių ukrainiečių, rusų, gruzinų ar moldavų, kuriems jau, matyt, pagal jų akademinės biurokratijos reikalavimus reikia būti publikuojamiems tarptautiniuose žurnaluose, įtrauktuose į tarptautines duomenų bazes, matyt, tą pačią „Scopus“. Ir mes gauname tų straipsnių kaip tik iš tos Rytų erdvės daugiausia, nes jiems jau kur kas sunkiau patekti į tuos aukščiausios kategorijos, žinomiausius politikos mokslo žurnalus. Bet, iš kitos pusės, jie vis dar, iš tikrųjų, yra gana toli nuo tos vakarietiškos tradicijos, kaip reikia paruošti klasikinį, akademinį straipsnį. Kokybė, kurią bent jau aš matydavau tų autorių iš Rytų erdvės tekstuose, kol kas gerokai nusileidžia mūsų lietuvių autorių straipsniams. Bet, kaip minėjau, vienaip ar kitaip tas spaudimas, kad tu turi būti tarptautiškas, turi sekti tais standartais, kurie yra vertinami tarptautinių duomenų bazių, nes tu kitaip net nelabai būsi finansuojamas, pasilieka. Ir tai, kad man pavykdavo „Politologijai“ gauti finansavimą bent 10-metį, iš esmės kas trejus metus, irgi daugiausia priklausė nuo to, kad „Politologija“ jau yra įsitvirtinęs žurnalas, jau turi tą pripažinimą tarptautiniu mastu. Kad ir nelabai aukštose tose lentelės vietose, bet tai buvo ir tebėra labai svarbus kriterijus, leidžiantis užsitikrinti ir tolesnį „Politologijos“ leidimą. Tai natūraliai esi įspaustas į tam tikras ribas, kurios, matyt, spaudžia visus žurnalų leidėjus.

Aišku, mes esame vis dar tokiuose paribiuose, t. y. tokiose tarpinėse zonose. Nesame nei labai gryno politikos mokslo tipo žurnalas,

nes, tarkim, tarptautiniuose žurnalų klasifikacijų reitinguose politikos mokslai būna tarpinėse pozicijose. Pavyzdžiui, yra įvardijami tarptautiniai santykiai ir politikos mokslas, sociologija ir politikos mokslai, filosofija ir politikos mokslai. Tai mes iš esmės galime patekti į bet kurią iš šių kategorijų, bet mes nesame to grynojo politikos mokslo žurnalas. Iš kitos pusės, mes nesame ir niekada, matyt, nebūsime tų didžiųjų akademinų konglomeratų „globaliųjų“ akademinų kompanijų ir leidybos konglomerato dalis, ir dėl to mes tikrai niekada nepateksime tarp tų aukščiausių reitingų. Nes tai jau yra akademinis verslas, milijoninis, kuris turi labai aiškias procedūras. Ten tikrai yra ne tik mokslas, bet ir labai stipri verslo gija. Jie turi aiškius principus, kaip iš to reikia daryti verslą, ir bandymas šiek tiek kopijuoti tas verslo taisykles mane irgi kartais išmušdavo iš vėžių ir aš suprasdavau, kad kažkas yra ne taip. Mes prarandame tą unikalumą, jeigu bandomė vien tikrai laikytis tų didžiųjų konglomeratų nustatytų taisyklių.

Tai tas balansavimas ir yra iš tikrųjų sunkiausia redaktoriaus dalis, nes, viena vertus, tu turi laikytis finansinių biurokratinių taisyklių, turi nuolat sekti terminus ir tuos reikalavimus, kurie yra nuleidžiami. Dar tau reikia palaikyti tą kokybinę kontrolę ir filtravimą, kad žurnalas vis dar išlaikytų pakankamai aukštą kokybės lygį ir kad išliktum tose kotiruojamose duomenų bazėse. Reikia kokio nors tarptautiškumo, nes vien siauras, lietuviškos auditorijos egzistavimas neleis tau tikėtis nors kiek platesnio citavimo. Be platesnio citavimo, jeigu tai yra tik lietuviški straipsniai, niekaip negalima būti tarptautinėse duomenų bazėse, nes tiesiog tu iškrenti iš ten. Todėl atsiranda poreikis bent dalį straipsnių turėti anglų kalba, atitinkamai ir tarptautinių autorių, net jei jie nebūtinai yra pačios aukščiausios kokybės. Tai va tas kompromisų ieškojimas, balansavimas tarp įvairių reikalavimų tikrai nėra lengvas ir aš džiaugiuosi, kad Justinas prisirišė tą patį iššūkį tęsti toliau, nes aš įsivaizduoju, kad jis, imdamasis to redagavimo, nelabai įsivaizdavo, kokių iššūkių jam teks prisiimti. Tai, manau, kad dabar „Politologija“ tikrai, galiausiai, gavo tą tokią net ir inercinę kažkokią jėgą, kuri stumia toliau ne tik išlaikyti tradicijas, bet ir prisitaikyti prie dabartinių akademinų iššūkių. Ir man džiugu matyti,

kad ji tikrai yra vertinama, kaip ir Ainė sakė, net ir kokybės lygiu. Mes tikrai nenusileidžiame regione leidžiamiems žurnalams. Ir aš labai džiaugiuosi, kad mes vis dar turime paklausą ir lietuvių autorių [, norinčių] spausdinti straipsnius „Politologijoje“, nes tai yra svarbu.

Ką aš visą laiką bandydavau išlaikyti ir, manau, kad tai išliks ir ateityje, kad tai yra labai gera, labai profesionali treniruočių aikštelė jauniems mokslininkams. Lauras čia yra teisus, iš tikrųjų, doktorantams, kurių akademinė karjera tik prasideda, kurie dar tik moko, kaip tie akademiniai straipsniai turėtų atrodyti, „Politologija“ yra puikiai parengta treniruočių aikštelė, nes ji pereina visas pagrindines filtravimo, to žaidimo, taisykles. Jie yra recenzuojami pagal tą *Blind peer review* sistemą. Jie žino, kaip reikia suformuluoti standartinį straipsnį. Jie gauna pastabų. Jie reaguoja į tai. Visa ta Vakaruose per kelis dešimtmečius susiformavusi praktika jau yra visiškai taikoma ir „Politologijoje“ ir galime džiaugtis, kad neturime dar tokios iškreiptos galbūt konkurencijos su žinomais vardais ir jauniems mokslininkams nėra per daug suku perlipti tas karteles, kurios jau yra labai aukštai iškeltos tuose didžiausiuose konglomeratuose, tuose didžiausiuose tarptautiniuose žurnaluose. Bet kaip treniruočių aikštelė geriems straipsniams, nesvarbu, ar tai būtų bakalauro, ar magistro baigiamieji darbai, ar tai būtų profesorių jau parengti kokie nors straipsniai, tai yra iš tikrųjų puikus leidinys. Tai tiek iš mano pusės.

Dementavičius: Ačiū, Tomai. Baigiamieji klausimai, visiems tinkantys ir labiau apibendrinimui. Bet jei turite savo kokių nors pastebėjimų, tai galite pasakyti. Lauras minėjo, kad „Politologijos“ atsiradimas yra labai glaudžiai susijęs su politikos mokslo apskritai atsiradimu Lietuvos padangėje. Iš esmės matomas kaip toks įcentruojantis žurnalas, vienijantis. Bet ar XXI amžiuje yra vietos tokiems senukams, senajai akademijai, seniesiems akademiniams žanrams, tokiems kaip „Politologija“. Ar turime daryti kažką dėl visuomenės, ar tai yra tiktai pirmiausia dėl akademinės bendruomenės, tarptautinės, kaip Tomas labiau minėjo, ar gal lietuviškos. Toks klausimas iš esmės apie žurnalo misiją šiuolaikybėje, kur žmonės apskritai neturi laiko skaityti ko nors ilgesnio, čia dar skaityti kažkokį lietuvišką,

mažą žurnaliuką. Toks velnio advokatas pabūsiu. Gal kas nors norit... Laurai?

Bielinis: Tas klausimas, kam to reikia, visada būdavo. Ir dabar tavo klausimas apie tai, ar galbūt jau naujomis sąlygomis visai kitaip reikia veikti ir šitas žurnalas išties yra senukas. Aš manyčiau, nemaštykime apie tai. Jeigu jis yra, vadinasi, jo ir reikia. Va taip galbūt, tokia logika vadovaukimės. Jeigu jo nereikėtų, jisai išnyktų natūraliai. Ne tai, kad jį užspautų, sakykime, finansinės problemos arba kokie nors administraciniai trikdžiai. Šiandien, išties, ta Lietuvos politologų bendruomenė yra labai įvairi, gana ambicinga. Jie jauni, bet su dantimis ir kartais, žinai, piršto nekaišiok, kur nereikia. Išties ambicinga ir įdomi bendruomenė. Ne tik Vilniuje, bet ir Kaune, Klaipėdoje. Išties labai įdomūs. Aš turiu santykį su Klaipėdos studentais... Dabar viena doktorantė, jai pasakiau: greičiau spausdink, nes paimsiu ir nuplajiuosiu tave, kaip kai kurie. Nes be galo neblogai jinau veikia, manau, gins po metų. Taigi grįžkime prie žurnalo. Toks žurnalas kol kas yra reikalingas ir, ko gero, bus reikalingas tol, kol šitoje bendruomenėje bus poreikis reikštis. Ne dalytis savo mintimis visuomenėje apskritai, o reikštis tarp kolegų. Nes tai yra profesinis žurnalas iš tikrųjų. Tai yra žurnalas, susietas pirmiausia su mokslu, o ne su švietimu ar moksliskai apiformintų idėjų skleidimu visuomenėje. Populizmo mokslinio. Tam užteks kokio delfio ar dar ko nors. O iš tikrųjų, kol yra profesinė terpė, yra reikalingas ir profesinis žurnalas. Jis gali keisti formas, iš popierinio į elektroninį pereiti. Galbūt gali atsirasti įvairių pretenzijų, pavyzdžiui, mano pretenzija, aš ją jau buvau išsakęs, reikėtų kažkokių specializuotų dalykų. Galbūt numeriai specializuoti. Bet tam didesnės pastangos redakcinės turi būti... Bet žurnalas neišnyks. Kol yra bendruomenė, kol yra suinteresuota būti kaip bendruomenė, tol bus ir toksai leidinys, kuris leis save rodyti vienas kitam ir, galų gale, reikštis.

Janeliūnas: Taip, aš gal irgi pritarčiau Laurui, kad bendruomenė turi turėti tokią platformą, aiškia, profesinę, su savo skaidriais standartais. Ir formos, be jokios abejonės, keisis. Aš beveik neabejoju, kad jau dabar ji yra gerokai pasikeitusi, lyginant su prieš dešimtme-

tį ar seniau pasirodžiusiais formatais. Anksčiau mes paimdavome žurnalą ir skaitydavome nuo pradžios iki galo. Tai būdavo pilnas rinkinys tų temų. Dabar taip niekas nebedaro. Dabar iš tikrųjų yra tas vadinamasis „by demand“ – kai tau reikia, tu ieškaisi ir kažką konkretaus randi. Tai atitinkamai reikia, kad tu būtum surandamas labai greitai. Kad tavo konkretus straipsnis, tavo konkretus akademinis vienetas būtų surandamas kuo plačiau ir dėl to tos elektroninės bazės atsiranda. Tai dabar visi skaito tais konkrečiais akademiniiais vienetais, straipsniais. Ne ištisą žurnalą nuo pradžios iki galo. Tai yra normalu ir tai verčia kitaip tą formą išnaudoti. Bet mes išlaikėme labai plačias ribas apskritai, kas patenka į žurnalą, ir, manau, kad tai yra gerai. Mes neapsiribojame, kad tai yra tik tarptautiniai santykiai ir politikos mokslas. Mes turime labai platų spektrą nuo filosofijos iki teisės, viešosios politikos ir komunikacijos, ir taip toliau. Tai yra mūsų stiprybė. Aš manau, kad mažoje šalyje universalumas yra didžiausia stiprybė. Mes niekada negalėsime prilygti specializuotiems gigantams, kurie turi atramą į tūkstančius universitetų ir gali imti tikrai labai siauro žanro gerus straipsnius. Bet mūsų universalumas leidžia [daugiau] ir kartu atspindi politikos mokslų plėtrą. Mūsų tarpdiscipliniškumas, mūsų ieškojimas naujų požiūrio taškų. Bandymai plėsti universalumo ribas. Ir, manau, tai atsispindi ir politikologijos. Ir tai yra puikus dalykas, nes kaip tik tie patys teminiai numeriai, kurie periodiškai atsiranda, rodo, kad mes laužome tas ribas, nebijome sukurti unikalią temą, kurioje iš skirtingų pusių būtų analizuojamas koks nors klausimas. Ir aš manau, kad politikos mokslo bendruomenei tai yra priimtina, tai yra reikalinga ir greičiausiai tai liks. Ko galbūt man pačiam norėtųsi, tai didesnės dinamikos. Tai yra laikas bėga vis greičiau, informacijos kiekiai sukasi vis greičiau ir tai pačiai „Politologijai“ reikia tą dinamiką kažkaip spartinti. Nežinau, kaip tai padaryti, nes tai taip pat yra didelis iššūkis, bet jeigu mums pavyks išlaikyti gana didelę dinamiką, tai ateitį mes turėsime.

Ramonaitė: Aš tai irgi pritariu, kad „Politologija“ išliks svarbi ir visų pirma reikia pagalvoti, kokią mes vis tiek turime studentų bendruomenę. Ir studentams vis dėlto reikia skaityti ir lietuviškai,

ir skaityti apie Lietuvą, ir jie perima supratimą, kaip vykdomas tas mokslas, pirmiausia iš „Politologijos“. Bent jau VU TSPMI studentai, nežinau, kaip kitų universitetų studentai. O dėl tų žanrų ir visos tokios bendrosios idėjos – aš iš dalies sutinku, aišku, su tuo, ką sako Tomas. Dabar niekas nebeskaito žurnalų nuo pradžios iki galo, bet vis dėlto aš buvau nustebusi neseniai publikavusi tekstą „Politologijoje“, kad žmonės skaito naujai pasirodžiusį straipsnį, jeigu jį pamato. Ir tos komunikacinės priemonės, kurios signalizuoja apie naujai išėjusį straipsnį, jos tikrai veikia. Ir aš tikrai žiūriu ten, kur matomas reitingas, kada tavo straipsnį nusikrovė ar perskaitė. Tai galima galvoti, kad kiekvienas „Politologijos“ straipsnis ar žurnalas įneša kažką naujo ir gali sukelti akademines diskusijas akademinėje bendruomenėje. Gal mes nekalbame apie visą politiką ir tikrai ne į internetinius portalus orientuojamės, bet akademinė bendruomenei jis gali diktuoti madas, temas, metodus. Aš manau, čia būtų svarbi jo misija.

Dementavičius: Jei jau prakalbome apie misiją, norėčiau paklausti ne tik žvelgiant į akademinį pasaulį – ar galima sakyti, kad politologai, kartu ir „Politologija“, atliko tam tikrą vaidmenį valstybės raidoje, tame, kaip suprantama politika, demokratijos kūrime, pilietinės visuomenės kūrime. Ar čia kaip Sūrskis ir Mauzeris gražiai pasakė apie politologus, kad „ko jie čia demonstruojasi, tegul pas save ten būna kambariuose“. Laurai, jūs turbūt labiausiai patyręs politologas, tai nuo jūsų.

Bielinis: Iš tikrųjų aš esu tikras, 100 procentų, jei ne 200, sakau: politikos mokslai, politologai labai paveikė visą Lietuvos politinę raidą. Ir visuomenės supratimą apie politiką, ir politikų sugebėjimą elgtis iš tikrųjų preciziškiau. Galų gale daugelyje sprendimų, kuriuos daro politikai, dalyvauja mūsų politologai. Mes gaminame ne tik akademinis politologus, tai yra dėstytojus, tuos, kurie dėstys, bet gaminame ir tuos, kurie tampa ir politikais, ir politikos patarėjais, analitikais įvairiausiose struktūrose šalia politikos. Ir tai yra mūsų užauginti politikos mokslo specialistai. Taip pat politikos mokslas iš tikrųjų įsiterpia ir į visuomenės gyvenimą, ir į politinius procesus. Tarptautinėje politikoje, aš dabar žiūriu, pusė diplomatijos korpuso

yra mano buvę studentai. Džiugu. Pažiūrėkime į Seimą – mūsų buvę studentai. Kai kurie mano studentai jau įkliuvę su pinigais. Aš turiu galvoje [Eligijų] Masiulį, nes jis irgi buvęs mano studentas Klaipėdoje. Bet čia jo problema, moralinė. Politikos mokslas padarė įtaką, jį daro ir darys toliau – ir savo tiesiogine funkcija, analizuodamas politiką, ir per tuos žmones, kurie įeina į politiką, išmokę ar įgiję specialybę politikos mokslų institute. Mes tikrai esame, galbūt pernelyg skambiai pasakysiu, įtakingi. Bet iš tikrųjų misiją atliekame, ir labai svarbią misiją, tai yra visuomenės ir politinės visuomenės formavimesi.

Janeliūnas: Pridėti čia nelabai ką belieka. Mes turime labai platų veiklos ir įtakos lauką. Aš manau, kad jis ne veltui toks susiformavo, nes visuomenėje, kurioje, iš vienos pusės, politika atrodo nelabai švarus reikalas, iš kitos – sudėtingas, politologas prisimenamas, kai reikia eiti į rinkimus ir labai staigiai sugalvoti, už ką čia dabar balsuosime... Tai tokioje atmosferoje, kurioje žmonės turi autoritetą, išmano, kaip politika funkcionuoja, ir gali paaiškinti, galbūt supaprastintai paaiškinti, o kas čia yra svarbu, kokie veikia dėsniai, į ką reikėtų labiausiai atkreipti dėmesį, tai dėl to politologai ir tapo matomi viešojoje erdvėje pakankamai dažnai. Nes ir žurnalistams, ir visuomenei toks poreikis išlieka. Ir aš manau, kad mes kas geriau, kas blogiau taip pat stengiamės atlikti visuomenės šviečiamąją funkciją, o šito negalėtume padaryti, jeigu patys nedarytume mokslo, patys jo giliau neanalizuotume, kaip vyksta tie politiniai procesai.

Dementavičius: Ačiū. Mes čia jau daugiau negu valandą sėdime ir šiuolaikinei kartai tai turėtų būti peilis po kaklu. Ir jei jai patinka „Tik Tok“ ir klausimas, kuris nurodo vieną ankstyvųjų numerių ir tekstų, vertimą. Man rodos, Zenonas Norkus yra daręs tą vertimą. „Politika kaip profesinis pašaukimas“. Trumpai, labai, kad į „Tik Toką“ galima būtų įdėti. Kas jums yra politologija kaip profesinis pašaukimas?

Ramonaitė: Aš esu apie tai šnekėjusi, bet ne „Tik Toko“, o „YouTube’o“ platybėse laksto šis pašnekėjimas. Tai galima susirasti ir pažiūrėti. Man tai labiau mokslas, ne politika. Mokslas. Pažinti Lietu-

vos visuomenę, kuri iki šiol man vis paslaptinga. Ta aistra manęs nė kiek neapleidžia iki šiol.

Janeliūnas: Taip, iš dalies tas pažinimas. Tiek visuomenės, tiek politikos kaip galios santykių. Kai bandai susigaudyti, kaip vyksta tos kovos, konkurencija dėl galios. Kas bando primesti ją, kas bando užsiauginti, kas bando daryti įtaką visuomenei per kažkokias manipuliacijas. Visa tai yra atskira ekosistema ir tenai niekada negali būti tikras, kuo tai baigsis. Nes čia kaip orų prognozuotojai – kad ir kaip jie tobulintų savo išmanymą, niekada nėra 100 procentų tikri, kad jie tiksliai galės prognozuoti vieną ar kitą gamtos reiškinių. Mes irgi bandome pažinti kiekvieną politikos reiškinių. Bet svarbus ir pašaukimas žavėtis neįprastais politikos reiškiniais. Bent jau mane tai patraukė ir aš iki šiol nenustojau žavėtis. Yra ta labai paplitusi frazė: „O gamta, kokia tu esi nuostabi.“ Tai lygiai taip pat galėčiau pasakyti ir aš: „Politika, kokia tu esi nuostabi ir nepakartojama.“

Bielinis: Aš labai pasimečiau, kai uždavėte šitą klausimą. Kažkaip niekada nesusimąstydavau dėl savęs... Iš tikrųjų tai yra profesinis pašaukimas ir aistra. Iš tikrųjų tai yra didžiulė aistra, kuri kelia poreikį sužinoti, suprasti, kaip veikia šitas mechanizmas. Ir kartais tu įkiši ten savo pirštus ir per juos pervažiuoja tas mechanizmas. Bet tai yra įdomu. Tai aistra, kurios tu negali atsisakyti. Ir tai tampa tavo profesija. Profesija aistringai stebėti štai šituos reiškinius, kurie daro įtaką visuomenei, istorijai, man pačiam, stebinčiajam. Ir tai yra įdomu. Tiesiog tuo gyvenu ir gyvensiu iki galo (*šypsosi*).

Dementavičius: Tai ką gi, eikime gyventi iki galo. Ačiū jums už skirtą laiką ir darbus.